

รายงานผลการดำเนินการตามโครงการเสริมสร้างคุณธรรม
จริยธรรมและธรรมาภิบาลในสถานศึกษา “ป้องกันการทุจริต”
(กิจกรรมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุจริต)
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

ผู้จัดทำ
นายสิทธิพล พันชัยภูมิ
ตำแหน่ง นักจัดการงานทั่วไปปฏิบัติการ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต ๓
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

เอกสารเล่มนี้จัดทำขึ้นเพื่อรายงานผลการดำเนินการตามโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมและ
ธรรมาภิบาลในสถานศึกษา “ป้องกันการทุจริต” (กิจกรรมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุจริต) ประจำปี
งบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งได้ดำเนินการในช่วงเดือนกรกฎาคม ๒๕๖๑ โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาใน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต ๓ ที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาเพื่อปรับทัศนคติ
ผ่านกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเสริมสร้างความเข้าใจ จำนวน ๓๑๕ คน

กลุ่มอำนวยการ

กันยายน ๒๕๖๑

เรื่อง	สารบัญ	หน้า
ตอนที่ ๑ บทนำ		๔
หลักการและเหตุผล		๔
วัตถุประสงค์		๔
เป้าหมาย		๔
วิธีดำเนินการ		๕
งบประมาณ		๕
ตอนที่ ๒ เอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง		๘
ตอนที่ ๓ สรุปผล		๑๓
ภาคผนวก		๑๖

ตอนที่ ๑

บทนำ

๑. หลักการและเหตุผล

ตามที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ได้จัดทำโครงการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมและธรรมาภิบาลในสถานศึกษา “ป้องกันการทุจริต” (กิจกรรมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุจริต) เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกและสร้างค่านิยมที่ดีงาม โดยเน้นคุณลักษณะ ๕ ประการ คือ ทักษะกระบวนการคิด มีวินัย ซื่อสัตย์ อยู่อย่างพอเพียง และมีจิตสาธารณะ ให้แก่บุคลากรในองค์กร

ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินงานตามโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาลในสถานศึกษา “ป้องกันการทุจริต” (กิจกรรมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุจริต) ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต ๓ เป็นไปตามแนวทางที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด และสามารถขับเคลื่อนการดำเนินงานไปสู่เป้าหมาย ปรับเปลี่ยนทัศนคติและพัฒนาบุคลากรให้เห็นความสำคัญของความซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย อยู่อย่างพอเพียง มีจิตสาธารณะ ผ่านกระบวนการคิดอย่างเป็นรูปธรรม นำไปสู่การปฏิบัติที่ถูกต้องเหมาะสม และยั่งยืน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต ๓ ได้เล็งเห็นความสำคัญของการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาลในสถานศึกษา และได้รับการสนับสนุนงบประมาณการดำเนินงานจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อร่วมเป็นกลไกหนึ่งในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และขับเคลื่อนการปลูกฝังจิตสำนึก สร้างค่านิยมที่ดีงามให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

๒. วัตถุประสงค์

- ๒.๑ เพื่อสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้ กระบวนการมีส่วนร่วม มีความสุจริตและต่อต้านการทุจริตทุกรูปแบบ
- ๒.๒ เพื่อจัดกิจกรรมส่งเสริมบุคลากรให้ประยุกต์ใช้ทักษะ กระบวนการคิด มีวินัย ซื่อสัตย์ อยู่อย่างพอเพียง มีจิตสาธารณะ ยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรมในการดำเนินชีวิตและต่อต้านการทุจริต
- ๒.๓ เพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีคุณลักษณะ ๕ ประการ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุจริต
- ๒.๔ เพื่อจัดทำ/สร้างคู่มือการปฏิบัติงานตามภารกิจที่รับผิดชอบ สู่ความเป็นเขตสุจริต

๓. เป้าหมาย

๓.๑ เชิงปริมาณ

- ๓.๑.๑ บุคลากรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต ๓ ได้รับการพัฒนาและปรับเปลี่ยนทัศนคติ ผ่านกิจกรรมประชุมสัมมนาสร้างความรู้ ความเข้าใจ จำนวน ๗๔ คน
- ๓.๑.๒ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต ๓ มีเอกสารรูปแบบกระบวนการดำเนินงานและคู่มือการปฏิบัติงานระดับกลุ่มทุกกลุ่ม

๓.๒ เชิงคุณภาพ

- ๓.๒.๑ บุคลากรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต ๓ มีองค์ความรู้ ทัศนคติและค่านิยมที่ถูกต้อง ตามโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาลในสถานศึกษา

“ป้องกันการทุจริต” (กิจกรรมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุจริต)

๓.๒.๒ บุคลากรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต ๓ สามารถปฏิบัติตน/
ปฏิบัติงาน ตามกระบวนการและคู่มือปฏิบัติงาน เพื่อพัฒนาองค์กรสู่ “เขตสุจริต”

๔. วิธีดำเนินการ/ขั้นตอนการดำเนินงาน

ที่	กิจกรรมหลัก	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ
๑.	พัฒนาบุคลากรสู่วิถีเขตสุจริต ๑.๑ จัดทำ/สร้างคู่มือการปฏิบัติงานตามภารกิจที่รับผิดชอบ สู่ความเป็นเขตสุจริต ๑.๒ การอบรมเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ โครงการ เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม เพื่อป้องกันการทุจริต	เม.ย. – มิ.ย. ๒๕๖๑ ก.ค. ๒๕๖๑	กลุ่มอำนวยการ กลุ่มอำนวยการ
๒.	ศึกษาดูงานเขตสุจริต	ก.ค. ๒๕๖๑	กลุ่มอำนวยการ
๓.	ประชุมเพื่อเตรียมความพร้อมรับการประเมินคุณธรรมและ ความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ITA)	พ.ค. ๒๕๖๑	กลุ่มอำนวยการ
๔.	การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (ITA)	มิ.ย. ๒๕๖๑	กลุ่มอำนวยการ/ กลุ่มนิเทศติดตาม
๕.	เผยแพร่ประชาสัมพันธ์สู่ความเป็นเขตสุจริต	เม.ย. – ก.ย.๒๕๖๑	กลุ่มอำนวยการ

๕. ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินการ

เดือนเมษายน ถึงเดือนกันยายน ๒๕๖๑

๖. งบประมาณ หน่วยงานที่ให้การสนับสนุน – สำนักพัฒนานวัตกรรมจัดการศึกษา สพฐ.

๖.๑ จำนวน ๒๐๐,๐๐๐ บาท

๖.๒ รายละเอียดการใช้งบประมาณ

รายการ	งบประมาณ				
	ค่าตอบแทน	ค่าใช้สอย	ค่าวัสดุ	ค่าน้ำมัน	รวม
กิจกรรมอบรมสัมมนา ณ ห้องประชุมภูมิภักดี สพป.ชัยภูมิ เขต ๓					
- ค่าตอบแทนวิทยากร ๕ ชม.ๆ ละ ๖๐๐ บาท จำนวน ๒ วัน	๖,๐๐๐				๖,๐๐๐
- ค่าพาหนะวิทยากร ไป - กลับ วันละ ๗๐ กม.ๆ ละ ๔ บาท รวม ๒ วัน				๕๖๐	๕๖๐
- อบรมผู้บริหารการศึกษา ข้าราชการ และลูกจ้าง ในสำนักงาน จำนวน ๒๖๙ คน (๒ รุ่นๆ ละ ๑ วัน)		๔๘,๔๒๐			๔๘,๔๒๐
- เสื่อทีมใส่สะอาด สำหรับผู้บริหารการศึกษา ข้าราชการ และลูกจ้างในสำนักงาน จำนวน ๗๔ ชุดๆ ละ ๒๐๐ บาท		๑๔,๘๐๐			๑๔,๘๐๐
- หนังสือสวดมนต์แปล สำหรับผู้บริหารการศึกษา ข้าราชการ และลูกจ้างในสำนักงาน		๑,๔๘๐			๑,๔๘๐

จำนวน ๗๔ เล่มๆ ละ ๒๐ บาท					
- ค่าไวน์ลอบรม ขนาด ๑.๕ x ๓ เมตร จำนวน ๑ ผืน			๔๕๐		๔๕๐
- ค่าถ่ายเอกสาร เข้าเล่ม วัสดุ - อุปกรณ์			๓,๐๐๐		๓,๐๐๐
กิจกรรมศึกษาดูงาน จำนวน ๒ วัน ๑ คืน ณ สพป.เลย เขต ๑					
- ค่าอาหารกลางวัน จำนวน ๔๕ คนๆ ละ ๒ มื้อๆ ละ ๒๕๐ บาท		๒๒,๕๐๐			๒๒,๕๐๐
- ค่าอาหารเย็น จำนวน ๔๕ คนๆ ละ ๒ มื้อๆ ละ ๓๕๐ บาท		๓๑,๕๐๐			๓๑,๕๐๐
- ค่าอาหารว่างๆ จำนวน ๔๕ คนๆ ละ ๔ มื้อๆ ละ ๓๐+๕๐+๕๐+๕๐ บาท		๘,๑๐๐			๘,๑๐๐
- ค่าที่พัก จำนวน ๒๓ ห้องๆ ละ ๑ คืนละ ๑,๒๐๐ บาท		๒๗,๖๐๐			๒๗,๖๐๐
- ค่าประกัน จำนวน ๔๕ คนๆ ละ ๒ วันๆ ละ ๓๐ บาท		๒,๗๐๐			๒,๗๐๐
- ของที่ระลึกศึกษาดูงาน จำนวน ๑ ชิ้น		๑,๕๐๐			๑,๕๐๐
- ค่าไวน์ลศึกษาดูงาน ขนาด ๑ x ๒ เมตร จำนวน ๑ ผืน			๒๐๐		๒๐๐
- ค่ารถบัสศึกษาดูงาน สพป.เลย เขต ๑ จำนวน ๑ คัน ๒ วัน				๒๕,๐๐๐	๒๕,๐๐๐
- ค่าใช้จ่ายอื่น		๖,๑๙๐			๖,๑๙๐
รวม	๖,๐๐๐	๑๖๔,๗๙๐	๓,๖๕๐	๒๕,๕๖๐	๒๐๐,๐๐๐

หมายเหตุ : ขอถัวจ่ายทุกรายการ

กิจกรรม	งบประมาณ
กิจกรรมที่ ๑ อบรมสัมมนา ณ ห้องประชุมภูมิภักดี สพป.ชัยภูมิ เขต ๓	๗๔,๗๑๐
กิจกรรมที่ ๒ ศึกษาดูงาน จำนวน ๒ วัน ๑ คืน ณ สพป.เลย เขต ๑ (ขอถัวจ่ายทุกรายการ)	๑๒๕,๒๙๐
รวม	๒๐๐,๐๐๐

๗. การประเมินผล

ตัวชี้วัดความสำเร็จ	วิธีการจัด	เครื่องมือ
๑. สพป.ชัยภูมิ เขต ๓ เป็นเขต สุจริตปราศจากคอร์รัปชั่น	ประเมินการปฏิบัติงาน	แบบประเมินเขตสุจริต (EBIT)
๒. บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมใน การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ดี	ประเมินความคิดเห็นบุคลากร	แบบประเมิน (IIT)
๓. ความพึงพอใจของผู้รับบริการ	แบบประเมินความพึงพอใจ	แบบประเมิน (EIT)

๘. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. บุคลากรสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต ๓ เป็นเขตสุจริตปราศจากคอร์รัปชัน
๒. บุคลากรสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต ๓ ปฏิบัติงานได้สอดคล้องตามรูปแบบการดำเนินงานเขตพื้นที่สุจริต เพื่อพัฒนาไปสู่เขตพื้นที่สุจริตอย่างยั่งยืน

ตอนที่ ๒

โครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาลในสถานศึกษา “ป้องกันการทุจริต”

(กิจกรรมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุจริต) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

ทุจริต คือ ความประพฤติชั่ว ถ้าเป็นความประพฤติชั่วทางกายเรียกว่า กายทุจริต ถ้าเป็นความประพฤติชั่วทางวาจา เรียกว่า วาจาทุจริต ถ้าเป็นความประพฤติชั่วทางใจ เรียกว่า มโนทุจริต การโกง เช่น ทุจริตในการสอบ คดโกงฉ้อโกง เช่น ทุจริตต่อหน้าที่ ไม่ซื่อตรง เช่น คนทุจริต

ป้องกัน คือ กั้นไว้เพื่อต้านทานหรือคุ้มครอง

ผู้บริหารสถานศึกษา คือ บุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบการบริหารสถานศึกษาแต่ละแห่งของรัฐและเอกชน

คุณธรรม คือ ความประพฤติดีงาม เพื่อประโยชน์แก่ตนและสังคม ซึ่งมีพื้นฐานมาจากหลักศีลธรรมทางศาสนา ค่านิยมทางวัฒนธรรม ประเพณี หลักกฎหมาย จรรยาบรรณวิชาชีพ หรือการรู้จักไตร่ตรองว่าอะไรควรทำไม่ควรทำ และอาจกล่าวได้ว่าคุณธรรม คือ จริยธรรมที่นำมาปฏิบัติจนเป็นนิสัย เช่น การเป็นคนซื่อสัตย์ เสียสละ และมีความรับผิดชอบ

จริยธรรม คือ มีความหมายใกล้เคียงกับคำว่าจริยศาสตร์ นอกจากนี้ ยังมีคำที่มีความหมายใกล้เคียงกันอีกหลายคำ บางครั้งก็มีการนำมาใช้แทนกัน ซึ่งให้ความหมายทั้งที่เหมือนกันและแตกต่างกัน ดังนั้น การทำความเข้าใจความหมายและขอบข่ายของจริยธรรมกับศัพท์เกี่ยวข้องในหลายมุมมองทำให้ทราบถึงทรรศนะมุมมองของผู้รู้ต่างๆ ที่พยายามศึกษาแนวคิดจริยธรรมในด้านที่แตกต่างกันออกไป โดยทั่วไปเมื่อกล่าวถึงคำว่าจริยธรรม ผู้ฟังหรือผู้อ่านมักจะพิจารณาอยู่ในกรอบคิดเกี่ยวกับศาสนา ทั้งนี้ เพราะคำสอนของศาสนามีส่วนสร้างระบบจริยธรรมให้สังคม ดังคำกล่าวของ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ที่ว่า “จริยธรรมของสังคมไทยขึ้นอยู่กับระบบศีลธรรมของพุทธศาสนาว่า กำหนดหลักในการปฏิบัติในชีวิตประจำวันไว้อย่างไร หลักจริยธรรมก็กำหนดให้ปฏิบัติตามนั้น

ทั้งนี้ จริยธรรมมาจากคำว่า จริย กับ ธรรมะ จริย หมายถึง ความประพฤติ กิริยาที่ควรประพฤติ ธรรมะ หมายถึง คุณความดี คำสั่งสอนในศาสนา หลักประพฤติปฏิบัติในศาสนา ความจริง ความยุติธรรม ความถูกต้อง กฎเกณฑ์ กฎหมาย สิ่งของทั้งหลาย เมื่อพิจารณาตามรูปคำจากพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๓๕ ให้คำนิยามว่า “จริยธรรม” คือ ธรรมที่เป็น ข้อประพฤติปฏิบัติ ศีลธรรม กฎศีลธรรม จากความหมายดังกล่าวหากมีการจัดระดับจริยธรรม สาโรช บัวศรี ได้ให้ความเห็นว่า จริยธรรมมีหลายระดับ ซึ่งสามารถจำแนกตามระดับกว้างๆ

ได้ ๒ ระดับ ได้แก่ ระดับของผู้ครองเรือน คือ โลกีย์ธรรม กับ ระดับของผู้ที่สละบ้านเรือน คือ โลกุตตรธรรม

ในความหมายที่เฉพาะเจาะจงนั้น ศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ เห็นว่า จริยธรรม หมายถึง ความถูกต้องดีงาม สังคมทุกสังคมจะกำหนดกฎเกณฑ์กติกา บรรทัดฐานของตนเองว่า อะไรเป็นสิ่งที่ดีงาม และอะไรคือความถูกต้อง โดยทั่วไปไม่ได้มีการเขียนเป็นกฎข้อบังคับให้สมาชิกทุกคนต้องยึดถือปฏิบัติตาม ซึ่งหากมีการละเมิดจะถูกลงโทษโดยสังคมในขณะเดียวกัน ส่วนศาสตราจารย์เกียรติคุณแสง จันทร์งาม เห็นว่า จริยธรรมกับค่านิยมมีความหมายแตกต่างกันเฉพาะในทางทฤษฎีแต่ในทางปฏิบัติยากที่จะชี้ให้เห็นความแตกต่างกันอย่างชัดเจน กล่าวคือ

จริยธรรม หมายถึง คุณสมบัติทางความประพฤติ ที่สังคมมุ่งหวังให้คนในสังคมนั้นประพฤติ มีความถูกต้องในความประพฤติ มีเสรีภาพภายในขอบเขตของมโนธรรม (Conscience) เป็นหน้าที่ที่สมาชิกในสังคมพึงประพฤติปฏิบัติต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสังคม ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองในสังคม การที่จะปฏิบัติให้เป็นไปอย่างเช่นนั้น

ได้ ผู้ปฏิบัติต้องรู้ว่าสิ่งใดถูกสิ่งใดผิด ค่านิยม หมายถึง ความโน้มเอียง หรือแนวทางที่คนจะประพฤติตนไปในแนวทางใดแนวทางหนึ่งที่ได้พิจารณาไตร่ตรองแล้วว่า เป็นสิ่งที่ดีสำหรับตนหรือสังคมยอมรับนับถือและปฏิบัติตามแนวคิดนั้น ๆ อย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อยก็ช่วงระยะเวลาหนึ่ง ค่านิยมมีความหมายถึงแนวคิดเกี่ยวกับความดีงามในความประพฤติ โดยผ่านการพิจารณาอย่างรอบคอบถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากความประพฤตินั้น ๆ ถ้าหากเป็นเพียงเจตคติ (Attitude) ความเชื่อ (Belief) ยังไม่อาจเรียกได้ว่าเป็นค่านิยมจนกว่าจะได้พิจารณาถึงผลที่จะตามมาจากความประพฤติหรือการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบและมีการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ

นอกจากนี้ ยังเห็นว่าโครงสร้างแนวคิดด้านจริยธรรม จะประกอบด้วยคุณธรรมหลายประการ ซึ่งส่วนมากมาจากคำสอนทางศาสนา ดังนี้

๑. ความรับผิดชอบ (Accountability) คือ ความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความผูกพัน ด้วยความพากเพียร และความละเอียดรอบคอบ ยอมรับผลการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย ทั้งพยายามที่จะปฏิบัติหน้าที่ ให้ดียิ่งขึ้น

๒. ความซื่อสัตย์ (Honesty) คือ การประพฤติอย่างเหมาะสม และต่อความเป็นจริง ประพฤติปฏิบัติ อย่างตรงไปตรงมา ทั้งกาย วาจา ใจ ต่อตนเองและผู้อื่น

๓. ความมีเหตุผล (Rationality) คือ ความสามารถในการใช้ปัญญา ในการประพฤติปฏิบัติ รู้จักไตร่ตรอง พิสูจน์ให้ประจักษ์ ไม่หลงงมงาย มีความยับยั้งชั่งใจ โดยไม่ผูกพันกับอารมณ์และความยึดมั่นของตนเอง ที่มีอยู่เดิมซึ่งอาจผิดได้

๔. ความกตัญญูทศเวที (Gratitude) คือ ความรู้สำนึกในอุปการคุณหรือบุญคุณที่ผู้อื่นมีต่อเรา

๕. ความมีระเบียบวินัย (Disciplined) คือ การควบคุมความประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้องและเหมาะสมกับจรรยา มารยาท ข้อบังคับ ข้อตกลง กฎหมาย และศีลธรรม

๖. ความเสียสละ (Sacrifice) คือ การละความเห็นแก่ตัว การให้ปันแก่บุคคลที่ควรให้ด้วยกำลังกาย กำลังสติปัญญา รวมทั้งการรู้จักสละทิ้งอารมณ์ร้ายในตนเอง

๗. การประหยัด (Thrifty) คือ การใช้สิ่งของพอเหมาะพอควรให้ได้ประโยชน์มากที่สุด ไม่ให้มีส่วนเกินมากนัก รวมทั้งการรู้จักระมัดระวัง รู้จักยับยั้งความต้องการให้อยู่ในกรอบและขอบเขตที่พอเหมาะ

๘. ความอุตสาหะ (Diligence) คือ ความพยายามอย่างเข้มแข็ง เพื่อให้เกิดความสำเร็จในงาน

๙. ความสามัคคี (Harmony) คือ ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน มีความพร้อมเพียงร่วมมือกันกระทำกิจการให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี โดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว

๑๐. ความเมตตาและกรุณา (Loving Kindness and Compassion) คือ ความรักใคร่ปรารถนาจะให้ผู้อื่นมีสุข กรุณา หมายถึง ความสงสาร คิดจะช่วยให้ผู้อื่นพ้นทุกข์

๑๑. ความยุติธรรม (Justice) คือ การปฏิบัติด้วยความเที่ยงตรง สอดคล้องกับความเป็นจริงและเหตุผล ไม่มี ความลำเอียง

พระราชวรมุณี ได้กล่าวถึงจริยธรรมในความหมายอย่างกว้าง หมายถึง การดำเนินชีวิตความเป็นอยู่ การคล่องตัวการใช้ชีวิตการเคลื่อนไหวของชีวิตทุกด้านทุกระดับ ทั้งทางกาย ทางวาจา ทางใจ การปฏิบัติกรรมฐานเจริญสมาธิ บำเพ็ญ สมณะ เจริญวิปัสสนา

จากนิยามข้างต้น แม้ว่าจริยธรรมจะไม่สามารถแยกเด็ดขาดจากศีลธรรม แต่คำว่าจริยธรรม จะมีความหมายกว้างกว่า ศีลธรรม เพราะศีลธรรมเป็นหลักคำสอนทางศาสนาว่าด้วยความประพฤติปฏิบัติชอบ ส่วนจริยธรรม หมายถึง หลักแห่งความประพฤติปฏิบัติชอบ ซึ่งมีรากฐานอยู่บนหลักคำสอนของศาสนา ปรัชญาและขนบธรรมเนียมประเพณี เป็นแนวทางประพฤติปฏิบัติตนเพื่อการบรรลุถึงสภาพชีวิตอันทรงคุณค่าที่พึงประสงค์ ทั้งนี้ เหตุที่จริยธรรมมักอิงอยู่กับ ศาสนา เนื่องจากคำสอนทางศาสนามีส่วนสร้างระบบจริยธรรมให้สังคม แต่ไม่ได้หมายความว่าจริยธรรมอิงอยู่กับหลัก คำสอนทางศาสนาเพียงอย่างเดียว แต่ที่จริงจริยธรรมยังหยั่งรากอยู่บนวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีและโดยนัย นี้ บางท่านเรียกหลักแห่งความประพฤติอันเนื่องมาจากคำสอนของทางศาสนาว่า ศีลธรรมและเรียกหลักแห่งความ ประพฤติอันพัฒนามาจากแหล่งอื่นว่าจริยธรรม นอกจากนี้จริยธรรมยังมีใช้กฎหมาย เนื่องจากกฎหมายเป็นสิ่งบังคับ ให้คนทำตาม และมีบทลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืน สาเหตุที่คนเคารพเชื่อฟังกฎหมายเพราะกลัวถูกลงโทษ ขณะที่จริยธรรม ไม่มีบทลงโทษ ดังนั้น คนมีจริยธรรมเพราะมีแรงจูงใจ อยากรักก็ตาม กฎหมายมีส่วนเกี่ยวข้องกับจริยธรรมในฐานะเป็น แรงหนุนจากภายนอกเพื่อให้คนมีจริยธรรม

ส่วนคำว่า จริยศาสตร์ มาจากภาษาสันสกฤต ๒ คำ คือ จริย หมายถึงความประพฤติ กับ ศาสตร์ หมายถึง ความรู้ ถ้าจะแปลความตามตัวอักษร จริยศาสตร์ หมายถึงความรู้เกี่ยวกับความประพฤติ จริยศาสตร์ในภาษาอังกฤษ คือ Ethics ซึ่งมาจากคำภาษากรีกว่า Ethos มีความหมายว่า Custom คือ ขนบธรรมเนียม หรือ ธรรมเนียมปฏิบัติ และคำว่า Ethics มีความหมายว่า ศาสตร์แห่งศีลธรรม (Science of Morals) ทั้งนี้ ตามพจนานุกรม ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕ ได้ให้ ความหมายจริยศาสตร์ว่า เป็นปรัชญาสาขาหนึ่งว่าความประพฤติ และการ ครองชีวิต ว่าอะไรดี อะไรชั่ว อะไรถูก อะไรผิด หรืออะไรควร อะไรไม่ควร ดังนั้น จริยศาสตร์จึงหมายถึง ความรู้ หลักการหรือทฤษฎีที่ใช้เหตุผลแยกความดีออกจากความชั่ว เป็นสาขาหนึ่งของปรัชญา และเป็นศาสตร์ที่เป็นบรรทัด ฐานของความประพฤติของมนุษย์ ทำให้จริยศาสตร์มีความเด่นชัดแตกต่างไปจากศาสตร์ที่มีรูปแบบอื่นๆ อาทิ เช่น คณิตศาสตร์ ตรรกศาสตร์ และวิทยาศาสตร์เชิงผัสสะต่างๆ (Empirical Sciences) เช่น เคมี และฟิสิกส์ นอกจากนี้ ยังมีคำที่มีความหมายใกล้เคียงกับคำว่าจริยธรรม ซึ่งบางกรณีอาจก่อให้เกิดความสับสน มีการนำไปใช้ในความหมายที่ แตกต่างกันไป และไม่ตรงกับความหมายที่แท้จริง อาทิ คำว่า จรรยา คุณธรรม ศีลธรรม จรรยาบรรณ มโนธรรม มารยาท ธรรมาภิบาล กล่าวคือ

“จรรยา” (Etiquette) หมายถึง ความประพฤติ กิริยาที่ควรประพฤติในหมู่คณะ เช่น จรรยาครู จรรยา ตำรวจ ฯลฯ

“คุณธรรม” (Virtue) คือ คุณ + ธรรมะ เป็นคุณงามความดีที่เป็นธรรมชาติ ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง และสังคม คุณธรรมจึงเป็นจริยธรรมที่แยกเป็นรายละเอียดแต่ละประเภท หากประพฤติปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอก็จะเป็น

สภาพคุณงามความดีทางความประพฤติและจิตใจของ ผู้ นั้น คุณธรรมจึงเป็นจริยธรรมที่ฝึกฝนจนเป็นนิสัย เช่น ซื่อสัตย์ ขยัน อดทน เสียสละ รับผิดชอบ

“จรรยาบรรณ” (Code of Conduct) หมายถึง ประมวลความประพฤติที่ผู้ประกอบอาชีพการงานแต่ละอย่างกำหนดขึ้น เพื่อรักษาและส่งเสริมเกียรติคุณ ชื่อเสียง และฐานะของสมาชิก

“มโนธรรม” (Conscience) หมายถึง ความรู้สึกผิดชอบชั่วดี ความรู้สึกว่าจะอะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ เชื่อกันว่า มนุษย์ทุกคนมีมโนธรรม เนื่องจากบางขณะเราจะเกิดความรู้สึกขัดแย้งในใจระหว่างความรู้สึกว่าต้องการทำสิ่งหนึ่ง และรู้ว่าควรทำอีกสิ่งหนึ่ง

“มารยาท” (Manner) หมายถึง กิริยา วาจา ที่สังคมกำหนดไว้เป็นที่ยอมรับในกลุ่มแต่ละท้องถิ่นซึ่งมีแตกต่างกันไป

“ธรรมาภิบาล” (Good Governance) หมายถึง การจัดการปกครอง การบริหารกิจการบ้านเมือง การควบคุมดูแลกิจการ การกำกับดูแลหน้าที่ อันเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการ (Process) และระบบ (System) ซึ่งองค์กรหรือสังคมได้มีการปฏิบัติหรือดำเนินการ (Operate) ปกครองด้วยคุณความดี ซื่อตรงต่อกัน มั่นคงในสัญญาที่มีต่อกัน ซึ่งจะครอบคลุมประเด็นเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน นิติธรรม ความโปร่งใส การตอบสนอง การแสวงหาฉันทามติ ความถูกต้อง ความเสมอภาค ยุติธรรม เทียงธรรม ประสิทธิผลและประสิทธิภาพ ภาวะรับผิดชอบ

นอกจากนี้ ยังมีคำที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับคำว่า จริยธรรม อีกหนึ่งคำ คือ คำว่า ทศพิธราชธรรม (Virtues of the King) ซึ่งหมายถึง จริยวัตร ๑๐ ประการที่พระเจ้าแผ่นดินทรงประพฤติเป็นหลักธรรมประจำพระองค์ หรือเป็นคุณธรรมประจำตนของผู้ปกครองบ้านเมือง ให้มีความเป็นไปโดยธรรมและยังประโยชน์สุขให้เกิดแก่ประชาชน ถือได้ว่าเป็นหลักจริยธรรมอีกอันหนึ่งสำหรับนักการเมือง ที่ต้องนำไปปฏิบัติหน้าที่ทางการงานการปกครอง คุณธรรมทั้ง ๑๐ ประการ สามารถแจกแจงได้ ดังนี้

ทาน คือ การให้ การเสียสละ การให้น้ำใจ

ศีล คือ ความประพฤติที่ดีงาม ทั้ง กาย วาจา ใจ ให้ปราศจากโทษ

บริจาค คือ การเสียสละความสุขส่วนตน เพื่อความสุขส่วนรวม

ความซื่อตรง คือ ความซื่อตรงในฐานะที่เป็นผู้ปกครอง ดำรงอยู่ในสัตย์สุจริต

ความอ่อนโยน คือ การมีอัธยาศัยอ่อนโยน เคารพในเหตุผลที่ควร มีสัมมาคารวะต่อผู้อาวุโส

ความเพียร คือ ความอุตสาหะในการปฏิบัติงาน โดยปราศจากความเกียจคร้าน

ความไม่โกรธ คือ ไม่มุ่งร้ายผู้อื่น แม้จะลงโทษผู้ทำผิดก็ทำตามเหตุผล

ความไม่เบียดเบียน คือ การไม่ก่อทุกข์หรือเบียดเบียนผู้อื่น

ความอดทน คือ การรักษาอาหาร กาย วาจา ใจ ให้เรียบร้อย การอดทนต่อสิ่งทั้งปวง

ความยุติธรรม คือ ความหนักแน่น ถือความถูกต้อง เทียงธรรมเป็นหลัก

จากที่กล่าวมาข้างต้นคำว่าจริยธรรม คุณธรรม ศีลธรรม จรรยาบรรณ ล้วนมีเป้าหมายเพื่อการควบคุมตนเอง และส่งผลต่อพฤติกรรมของบุคคลนั้น ส่วนคำว่าธรรมาภิบาลใช้เพื่อเป็นกลไกควบคุม โครงสร้าง ระบบ และ กระบวนการส่งผลต่อการปฏิบัติงานของหน่วยงานหรือองค์กร กล่าวโดยสรุปจริยธรรมคือ สิ่งที่มีอยู่แล้วในตัวมนุษย์ โดยธรรมชาติ ซึ่งจะต้องพัฒนาขึ้นโดยอาศัยกฎเกณฑ์ ความประพฤติที่มนุษย์ควรประพฤติที่ได้จากหลักการทาง ศีลธรรม หลักปรัชญา วัฒนธรรม กฎหมาย หรือจารีตประเพณี เพื่อประโยชน์สุขแก่ตนเองและสังคม นอกจากนี้ จริยธรรมยังใช้เป็นแนวทางประกอบการตัดสินใจเลือกความประพฤติ การกระทำที่ถูกต้องเหมาะสมในแต่ละ สถานการณ์ เป็นศีลธรรมที่ใช้เฉพาะกลุ่ม

ตอนที่ ๓

สรุปผลการวิเคราะห์แบบประเมินความพึงพอใจสำหรับผู้เข้าร่วม
โครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาลในสถานศึกษา “ป้องกันการทุจริต”
(กิจกรรมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุจริต) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

สรุปผลการประเมินต่อการจัดโครงการ

จากการสำรวจความพึงพอใจในการเข้าร่วมโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาลในสถานศึกษา “ป้องกันการทุจริต” (กิจกรรมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุจริต) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ โดยแจกแบบประเมินให้ผู้เข้าร่วมโครงการ จำนวน ๓๑๕ ชุด ซึ่งได้จำนวนแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน ๓๑๕ ชุด สรุปผลการประเมินความพึงพอใจ ดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลสถานภาพ

จากข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามความพึงพอใจในโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาลในสถานศึกษา “ป้องกันการทุจริต” (กิจกรรมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุจริต) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ พบว่า ชาย คิดเป็นร้อยละ ๗๒.๓๘ หญิง คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๖๒ อายุ ๓๐-๔๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๔๘ อายุ ๔๑-๕๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๖๗ อายุ ๕๑ ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ ๖๒.๘๖ วุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ ๐ วุฒิปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๘๖ วุฒิสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ ๗๗.๑๔ ดังรายละเอียดในตารางที่ ๑

ตารางที่ ๑ จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	๗๖	๗๒.๓๘
หญิง	๒๙	๒๗.๖๒
อายุ ๓๐ – ๔๐ ปี	๑๑	๑๐.๔๘
อายุ ๔๑ – ๕๐ ปี	๒๘	๒๖.๖๗
อายุ ๕๑ ปีขึ้นไป	๖๖	๖๒.๘๖
วุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี	๐	๐
วุฒิปริญญาตรี	๒๔	๒๒.๘๖
วุฒิสูงกว่าปริญญาตรี	๘๑	๗๗.๑๔
รวม	๓๑๕	๓๐๐.๐๑

ตอนที่ ๒ ความพึงพอใจด้านกระบวนการ/ขั้นตอนดำเนินการ

จากการวิเคราะห์ข้อมูล และนำมาเปรียบเทียบตามเกณฑ์การประเมิน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาลในสถานศึกษา “ป้องกันการทุจริต” (กิจกรรมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุจริต) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ แสดงความพึงพอใจต่อการจัดโครงการไว้ดังนี้

ตารางที่ ๒ แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการ ดังนี้

ข้อ	หัวข้อการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	SD	ผลการประเมิน
๑	หัวข้ออบรมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการอบรม	๔.๔๔	๐.๕๙	มาก
๒	เนื้อหาสาระในการอบรมตรงตามความต้องการ	๔.๓๕	๐.๖๒	มาก
๓	ความพึงพอใจในกิจกรรมในภาพรวม	๔.๓๘	๐.๖๑	มาก
๔	เทคนิคการนำเสนอของวิทยากร	๔.๔๕	๐.๕๙	มาก
๕	วิทยากรนำเสนอเนื้อหาสาระครบถ้วนและน่าสนใจ	๔.๔๖	๐.๖๐	มาก
๖	เอกสารประกอบการนำเสนอของวิทยากร	๔.๐๘	๐.๘๐	มาก
๗	การบริหารเวลาของวิทยากร	๔.๔๙	๐.๕๖	มาก
๘	ห้องประชุม	๔.๕๔	๐.๖๒	มากที่สุด
๙	โสตทัศนอุปกรณ์	๔.๔๓	๐.๖๘	มาก
๑๐	อาหารและเครื่องดื่ม	๔.๑๙	๐.๗๑	มาก
๑๑	การบริการ/อำนวยความสะดวกต่างๆของเจ้าหน้าที่	๔.๓๔	๐.๕๙	มาก
๑๒	ท่านได้รับประโยชน์จากการอบรม	๔.๔๐	๐.๖๔	มาก
๑๓	ท่านคาดว่าจะได้นำความรู้ความเข้าใจ ทักษะที่ได้รับจากการอบรมในครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้	๔.๓๙	๐.๕๘	มาก
๑๔	ท่านมีความพึงพอใจที่ได้เข้าร่วมกิจกรรม	๔.๔๔	๐.๕๙	มาก
๑๕	ระยะเวลาการอบรมสอดคล้องกับเนื้อหาหลักสูตร	๔.๒๔	๐.๖๖	มาก
	เฉลี่ยรวม	๖๕.๖๒	๙.๔๔	

จากตารางที่ ๒ พบว่า ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต ๓ “ป้องกันการทุจริต” ในภาพรวมอยู่ระดับมาก โดยมีหัวข้อที่มีความพึงพอใจมากที่สุด คือ ห้องประชุม ($\bar{X}=๔.๕๔$, $SD=๐.๖๒$) รองลงมา การบริหารเวลาของวิทยากร ($\bar{X}=๔.๔๙$, $SD=๐.๕๖$) วิทยากรนำเสนอเนื้อหาสาระครบถ้วนและน่าสนใจ ($\bar{X}=๔.๔๖$, $SD=๐.๖๐$) เทคนิคการนำเสนอของวิทยากร ($\bar{X}=๔.๔๕$, $SD=๐.๕๙$) หัวข้ออบรมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการอบรม ($\bar{X}=๔.๔๔$, $SD=๐.๕๙$) ท่านมีความพึงพอใจที่ได้เข้าร่วมกิจกรรม ($\bar{X}=๔.๔๔$, $SD=๐.๕๙$) โสตทัศนอุปกรณ์ ($\bar{X}=๔.๔๓$, $SD=๐.๖๘$) ท่านได้รับประโยชน์จากการอบรม ($\bar{X}=๔.๔๐$, $SD=๐.๖๔$) ท่านคาดว่าจะได้นำความรู้ความเข้าใจ ทักษะที่ได้รับจากการอบรมในครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้ ($\bar{X}=๔.๓๙$, $SD=๐.๕๘$) ความพึงพอใจในกิจกรรมในภาพรวม ($\bar{X}=๔.๓๘$, $SD=๐.๖๑$) เนื้อหาสาระในการอบรมตรงตามความต้องการ ($\bar{X}=๔.๓๕$, $SD=๐.๖๒$)

การบริการ/การอำนวยความสะดวกต่างๆของเจ้าหน้าที่ ($\bar{X}=4.34$, $SD=0.55$) ระยะเวลาการอบรมสอดคล้องกับ
เนื้อหาหลักสูตร ($\bar{X}=4.24$, $SD=0.66$) อาหารและเครื่องดื่ม ($\bar{X}=4.15$, $SD=0.71$) เอกสารประกอบการนำเสนอ
ของวิทยากร ($\bar{X}=4.08$, $SD=0.80$) ตามลำดับ

ภาคผนวก

